

Càntut

 Premi Nacional
de Cultura 2022

Festival de Cançons de tradició oral
Cassà de la Selva, del 18 al 20 de novembre de 2022
www.cantut.cat

Impressió: Aubert
Tiratge: 1.000 exemplars
Data: octubre 2022
Gràfica i il·lustració: Enserio

*Aquesta publicació s'ha imprès
durant el mes d'octubre de 2022.
Qualsevol canvi que s'hagi produït
posteriorment quedarà recollit
al web www.cantut.cat.*

Del bressol, al Càntut

Recordeu quina devia ser la primera cançó que us van cantar? Probablement, una cançó de bressol, tot just néixer o de ben petits, amb la intenció de calmar-vos o adormir-vos, mentre un suau vaivé us gronxava. Totes les cultures han tingut i tenen les seves cançons per fer adormir els infants i, gairebé sempre, han passat de pares a fills seguint la baula de la transmissió oral.

Enguany, les cançons de bres protagonitzen diverses de les activitats del festival, com també ho fa el centenari de l'Obra del

Cançoner Popular de Catalunya. Durant tres dies, mitjançant concerts, exposicions, xerrades i diverses ocasions per cantar en comunitat, reivindicarem un repertori que ens pertany, que ens aglutina i ens identifica com a societat, tenint en compte les nostres diferències. Us donem la benvinguda a la sisena edició del Festival Càntut!

la non ve d
per fer dormir

la non ve d
per fer dormir a

la Peralada
a la mainada;
el Castelló
quest miryo.

Divendres 18 de novembre

Inauguració del Festival amb Alba Careta

PRESENTACIÓ
Pati de Can Trinxeria
A 1/4 de 7 de la tarda
Gratuït

100 anys de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya

EXPOSICIÓ
Del divendres 18 al
diumenge 20 de novembre
Can Trinxeria
Gratuït

Càntut al bressol

EXPOSICIÓ
Del divendres 18
al dijous 24 de novembre
Can Trinxeria
Gratuït

Anna Ferrer

CONCERT
La Sala del Centre Recreatiu
A 3/4 de 8 del vespre
8 € - 11 €

Joana Dark

CONCERT
Pati de Can Trinxeria
A les 9 del vespre
Gratuït

El Pony Pisador

CÀNTUT A TAULA
Bar del Centre Recreatiu
A les 10 de la nit
23 € (aforament limitat.
El preu inclou el sopar)

Dissabte 19 de novembre

Carmina Rabassedas

BIBLIONADONS
Auditori Sala Galà
A les 11 del matí
Gratuït (aforament limitat.
Inscripció prèvia)

Salvador Rebés

XERRADA
Can Trinxeria
A 2/4 de 12 del migdia
Gratuït

Escola de Música Municipal Pere Mercader

CONCERT
Plaça Petita
A les 12 del migdia
Gratuït

Vermut cantat amb Grana i Moscatell, Clara Colom i Alba Magriñà

CÀNTUT A PLAÇA
Plaça de la Coma
A 2/4 d'1 del migdia
Gratuït

Dinar de cantadors i cantadores

CÀNTUT A TAULA
Can Quirze
A les 2 del migdia
25 € (aforament limitat.
El preu inclou el dinar)

Última vèrtebra

ESPECTACLE
Casal de Jubilats
A 2/4 de 5 de la tarda
Gratuït

Artur Blasco

XERRADA
Auditori Sala Galà
A 2/4 de 6 de la tarda
Gratuït

Bufant Fort

CONCERT
Itinerant
(inici Auditori Sala Galà)
A 1/4 de 7 de la tarda
Gratuït

100 anys de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya

VISITA COMENTADA
EXPOSICIÓ
Can Trinxeria
A 2/4 de 7 de la tarda
Gratuït

Pep Gimeno Botifarra

CONCERT
La Sala del Centre Recreatiu
A 1/4 de 8 del vespre
10 € -13 €

Artur Blasco i Arnau Obiols

CONCERT
Pati de Can Trinxeria
A 3/4 de 9 del vespre
8 € - 11 €

La Ludwig Band

CÀNTUT A TAULA
Bar del Centre Recreatiu
A les 10 de la nit
23 € (aforament limitat.
El preu inclou el sopar)

Diumenge 20 de novembre

Les Eines

TALLER
Can Trinxeria
A les 11 del matí
Gratuït (inscripció prèvia)

100 anys de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya

VISITA COMENTADA
EXPOSICIÓ
A les 12 del migdia
Can Trinxeria
Gratuït

Bufant Fort

CONCERT
Itinerant
(inici plaça de la Coma)
A la 1 del migdia
Gratuït

Dinar de cantadors i cantadores

CÀNTUT A TAULA
Can Quirze
A les 2 del migdia
25 € (aforament limitat.
El preu inclou el dinar)

Jordi Tomàs

XERRADA
Can Trinxeria
A les 5 de la tarda
Gratuït

Cor Jove Amics de la Unió

CONCERT
La Sala del Centre Recreatiu
A 1/4 de 7 de la tarda
10 € - 13 €

Jaume Arnella i Biel Majoral

CONCERT
Pati de Can Trinxeria
A 3/4 de 8 del vespre
8 € - 11 €

Inauguració del Festival amb Alba Careta

PRESENTACIÓ
Divendres 18 de novembre
Pati de Can Trinxeria
A 1/4 de 7 de la tarda
Gratuït

Inaugurem una nova edició del Festival Càntut! I ho fem no només amb un acte institucional, sinó també amb la participació de la cantant i trompetista Alba Careta, protagonista de la nova producció pròpia del projecte Càntut, que ens oferirà una petita mostra del treball realitzat fins al moment, sobre les cançons de bressol.

Amb el cançoner del Càntut i el recull del projecte com a font d'inspiració i investigació, i acompanyada pel seu germà i reconegut guitarrista Santi Careta, l'artista s'ha endinsat en el món del son per construir una proposta sonora dolça, propera i onírica.

Seguidament, es durà a terme la inauguració de les dues exposicions que es podran veure a Can Trinxeria durant el festival: *Càntut al bressol* i *100 anys de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya*.

Alba Careta, veu i trompeta
Santi Careta, guitarra

100 anys de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya

EXPOSICIÓ
Del divendres 18
al diumenge 20 de novembre
Can Trinxeria
Gratuït

Impulsat pel mecenes cultural Rafael Patxot i Jubert, amb el suport de l'Orfeó Català, l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya (1922-1940) és, probablement, el projecte de recol·lecció folklòrica més ambiciós dut a terme en la història catalana. L'objectiu principal era recuperar, estudiar i retornar al poble català el seu propi corpus musical.

Aquesta exposició, comissariada per Jaume Ayats i produïda pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, és una síntesi de la convulsa història d'aquest gran projecte –estroncat amb l'esclat de la Guerra Civil Espanyola– i una apel·lació a mantenir viu tot aquest llegat.

La inauguració tindrà lloc el divendres 18 de novembre a 1/4 de 7 de la tarda.

Visites comentades amb el comissari de l'exposició:

Dissabte 19 de novembre, a 2/4 de 7 de la tarda, i diumenge 20 de novembre, a les 12 del migdia (gratuït).

Horari:

Divendres 18 de novembre, de 2/4 de 7 de la tarda a les 9 del vespre
Dissabte 19 i diumenge 20 de novembre, de les 10 del matí a les 8 del vespre

Càntut al bressol

EXPOSICIÓ
Del divendres 18
al dijous 24 de novembre
Can Trinxeria
Gratuït

Especialment ideat per al Càntut

En les cançons de bressol, la relació entre qui canta i qui ho escolta es produeix d'una forma més íntima que en cap altre procés comunicatiu musical. Diversos estudis afirmen la importància d'aquests cants per al benestar emocional, l'estimulació auditiva i l'activació del llenguatge dels més petits.

Aquestes cançons han estat les protagonistes de la primera edició del projecte *Càntut a les escoles: cacem i cantem cançons*. Una iniciativa amb la comunitat educativa de Cassà de la Selva en què els alumnes de les escoles Aldric, Puig d'Arques, La Salle i l'INS Cassà de la Selva han recollit les cançons de bressol que s'han

transmès en l'àmbit familiar. El resultat de la recerca es pot veure en aquesta exposició comissariada per l'artista Miquel Samaniego.

La inauguració tindrà lloc el divendres 18 de novembre a 1/4 de 7 de la tarda.

Horari:

Divendres 18 de novembre, de 2/4 de 7 de la tarda a les 9 del vespre
Dissabte 19 i diumenge 20 de novembre, de les 10 del matí a les 8 del vespre
Del dimarts 22 al dijous 24 de novembre, de les 10 del matí a la 1 del migdia

Anna Ferrer

CONCERT

Divendres 18 de novembre
La Sala del Centre Recreatiu
A 3/4 de 8 del vespre
8 € - 11 €

L'artista menorquina Anna Ferrer és una de les veus més sol·licitades de l'escena actual, amb una relació profunda amb la tradició que l'ha portat a l'OMAC (Orquestra de Música d'Arrel de Catalunya), al projecte *Vega*, en el marc del *Càntut. Cançons de tradició oral* juntament amb Paula Grande, o a presentar les seves pròpies composicions, en què combina amb creativitat el llegat tradicional amb l'actualitat.

Al festival oferirà *Parenòstic*, un espectacle cru i sofisticat en el qual posa en equilibri els seus dos universos. A la seva música hi caben jotes, fandangos, balades i també ranxeres i boleros, sense oblidar la recuperació de les tonades de camp que han anat

caient en l'oblit. Un homenatge a la saviesa popular i a la seva Menorca natal.

Anna Ferrer, guitarra, guitarró, tambor i sintetitzador

www.annaferrermusic.com

Joana Dark

CONCERT

Divendres 18 de novembre

Pati de Can Trinxeria

A les 9 del vespre

Gratuït

Fullejant el costumari de Joan Amades que tenia el seu pare, Ariadna Rulló es va endinsar, per primera vegada, en l'univers de l'imaginari folklòric. D'aquí en va sorgir el projecte musical Joana Dark, nascut amb la voluntat de transportar a l'actualitat aquelles cançons que van deixar constància de les tradicions del segle passat.

Mitjançant la recuperació de textos antics, aquesta proposta reflexiona sobre les arrels rurals dels nostres costums actuals, sempre des d'una visió femenina. Una reinterpretació adaptada al context sonor contemporani, amb especial pes de la música electrònica i la veu com a principal eix comunicador.

Ariadna Rulló, veu
Neus Llorens, veu
Manuel Segura, electrònica
Anna Turellols, visuals

El Pony Pisador

CÀNTUT A TAULA
Divendres 18 de novembre
Bar del Centre Recreatiu
A les 10 de la nit
23 € (aforament limitat.
El preu inclou el sopar)

Especialment ideat per al Càntut

Nom d'una popular taverna de la Terra Mitjana en l'imaginari de Tolkien, El Pony Pisador també és una formació barcelonina declaradament peculiar. Amb una combinació explosiva entre sons tradicionals i lletres desconcertants, el seu folk amb tocs d'humor aplega admiradors arreu on van.

En aquesta ocasió, però, no oferiran el seu format de concert habitual, sinó que participaran en el primer *Càntut a taula* d'aquesta edició al Bar del Centre Recreatiu. Un sopar per cantar en què ens sorprendran passant dels cants de taverna al iòdel, les havaneres o els cants harmònics.

Adrià Vila, veu i mandolina
Guillem Codern, veu i banjo
Ramon Anglada, veu i guitarra
Martí Selga, veu i flauta
Miquel Pérez, veu i violí

www.elponypisador.com

Carmina Rabassedas

BIBLIONADONS
Dissabte 19 de novembre
Auditori Sala Galà
A les 11 del matí
Gratuït (aforament limitat.
Inscripció prèvia)

**Especialment ideat per al Càntut
Recomanat per a mainada de 0 a 3
anys i les seves famílies**

En Non-non, el follet de la son, volta per tot arreu buscant i recollint cançons de bressol pels més petits. Així, quan escolten que les canta la mama, el papa o qui més els estima, els torna la son, que a vegades marxa a fer un tomb.

L'espectacle *En Non-non, el follet de la son*, de Carmina Rabassedas, neix del projecte *Càntut a les escoles: cantem i cacem cançons*, una iniciativa realitzada amb l'alumnat dels centres educatius de Cassà de la Selva amb l'objectiu d'aplegar gravacions casolanes i conèixer millor el repertori de tradició oral

de la població, així com les diverses cultures que hi conviuen. Enguany, la recerca s'ha centrat en les cançons de bressol. Un espectacle que es podrà veure a la Llar Municipal Taps i a la Residència Geriàtrica Sant Josep del municipi.

Carmina Rabassedas, interpretació
Robert Gázquez, clarinet, saxo i piano

Inscripcions a
www.cassacultura.cat

Coorganitza:

Salvador Rebés

XERRADA
Dissabte 19 de novembre
Can Trinxeria
A 2/4 de 12 del migdia
Gratuït

L'Obra del Cançoner Popular de Catalunya (OCPC) ens ha deixat una suma considerable de materials corresponents a les comarques gironines. L'arxiu Aguiló, incorporat de seguida al fons de l'OCPC, conté reculls tan importants des del punt de vista literari com el de Celestí Pujol i Camps, i l'acció dels missioners de la casa ens ha deixat un conjunt ben valuós de testimonis humans, cançonístics i literaris, tant de mar com de muntanya.

Un tresor que ara l'any de l'Obra del Cançoner ens convida a conèixer, de la mà del filòleg i estudiós de la cultura popular catalana Salvador Rebés, que ens explicarà la vessant més humana i les anècdotes més rellevants d'aquests recol·lectors de cançons, actius en una societat que poca cosa té a veure amb la d'avui.

Salvador Rebés, presentació

Escola de Música Municipal Pere Mercader

CONCERT
Dissabte 19 de novembre
Plaça Petita
A les 12 del migdia
Gratuït

Especialment ideat per al Càntut

Una trentena dels alumnes més petits de l'Escola de Música Municipal Pere Mercader, que encara viuen o han viscut la tradició que els cantin cançons de bressol, són ara els que ens n'oferiran una mostra, seleccionada a partir del projecte *Càntut al bressol*. Un petit homenatge a aquelles àvies, mares, avis i pares que tantes hores han dedicat als seus infants.

Non noneta non, Maku maku i *La Mare* evocaran bonics records de temps passats, mitjançant les veus blanques i l'acompanyament instrumental de l'Orquestra d'Inicis de la Jove Orquestra de Cassà de la Selva (JOC).

Alumnes de Sensibilització, Iniciació i Preparatori, veus **Orquestra d'Inicis de la JOC**, acompanyament orquestral **Aida Hospital**, direcció coral **Albert Solench** i **Mireia Vilalta**, direcció orquestral **Débora Caride**, **Concepció Planas** i **Anna Castells**, professorat col·laborador

Vermut cantat amb Grana i Moscatell, Clara Colom i Alba Magriñà

CÀNTUT A PLAÇA
Dissabte 19 de novembre
Plaça de la Coma
A 2/4 d'1 del migdia
Gratuït

Especialment ideat per al Càntut

Alguns hi posen olives, escopinyes i braves. D'altres, xips, musclos, formatge i fuet. I nosaltres... un bon grapat de cançons!

El *Vermut cantat* a la plaça de la Coma ja és un clàssic del festival i, en aquesta ocasió, comptarem amb el duet de Cassà de la Selva Grana i Moscatell i, del Camp de Tarragona, la cantant i acordionista Clara Colom i la percussionista Alba Magriñà (exmembres de Roba Estesa). Plegats dinamitzaran una trobada per a totes les edats i molt festiva!

Juan Cabrera, veu i kazoo
Martí Tarrés, veu, i guitarra

Clara Colom, veu i acordió
diatònic
Alba Magriñà, veu, percussió
i percussió petita

Dinar de cantadors i cantadores

CÀNTUT A TAULA
Dissabte 19 de novembre
Can Quirze
A les 2 del migdia
25 € (aforament limitat.
El preu inclou el dinar)

Especialment ideat per al Càntut

És una de les grans ocasions del festival per cantar col·lectivament. El *Dinar de cantadors i cantadores* ens ofereix un espai i un moment per sumar generacions i compartir allò que més ens agrada al voltant d'una taula i d'un bon àpat.

En el primer dels dos dinars d'enguany, l'Entitat Gastronòmica de Cassà de la Selva s'ocuparà dels fogons i la cantant aranesa Alidé Sans i el cantant Adrià Dilmé (Germà Negre) dinamitzaran la proposta. Veniu i canteu!

Alidé Sans i Adrià Dilmé (Germà Negre), dinamització
Entitat Gastronòmica de Cassà de la Selva, dinar
Can Quirze, cessió de l'espai

Última vèrtebra

ESPECTACLE
Dissabte 19 de novembre
Casal de Jubilats
A 2/4 de 5 de la tarda
Gratuït

Especialment ideat per al Càntut

Trobades amb persones grans han permès al projecte *Última vèrtebra*, format pels artistes Anna Garreta i Quim Vilagran, recuperar i compartir cançons, rondalles, vivències i records. D'aquí n'ha nascut *Última trobada*, un espai de coneixements compartits mitjançant les arts escèniques contemporànies, amb la participació de diversos usuaris del Casal de Jubilats de Cassà de la Selva i del Centre de Serveis El Lliri Blau, de Riudellots de la Selva.

Un treball d'investigació i creació al voltant de la memòria oral, especialment de la cançó. I també

de la llet, símbol del vincle amb la mare, des de la seva importància nutricional i cultural, i un dels aliments més icònics de l'espècie humana.

Anna Garreta i Quim Vilagran,
creació i interpretació

Artur Blasco

XERRADA

Dissabte 19 de novembre

Auditori Sala Galà

A 2/4 de 6 de la tarda

Gratuït

El músic, investigador i divulgador del folklore català Artur Blasco ha estat treballant des del 1965 en la recollida i la documentació del cançoner popular de les comarques pirinenques. Durant aquest treball, també va enregistrar en suports audiovisuals moltes interpretacions de les cançons, que s'apleguen a l'obra *A peu pels camins del cançoner, en imatges*.

La col·lecció aplega 80 DVD amb cançons recollides directament d'uns 300 informants de 160 pobles i masies de l'Alta Ribagorça, la Val d'Aran, la Ribagorça Oriental, el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà, la Noguera, l'Alt Urgell, el Solsonès, la Cerdanya, el Berguedà, el Ripollès i la Garrotxa, per la qual

cosa constitueix un testimoni singular i irrepetible en molts casos, i el fons més extens del país.

En aquest acte, Blasco cedirà els seus materials audiovisuals al Càntut. Un fons del qual només existeixen dues còpies, a més de l'original: una dipositada a la Generalitat de Catalunya i ara, una altra, al nostre projecte.

Artur Blasco, autor del recull **Albert Massip**, corresponsable del projecte *Càntut. Cançons de tradició oral*

Bufant Fort

CONCERT

Dissabte 19 i diumenge 20
de novembre

Itinerant

A 1/4 de 7 de la tarda (dissabte)
i a la 1 del migdia (diumenge)

Gratuït

Especialment ideat per al Càntut

Des del 2011, la banda de carrer Bufant Fort ha ofert actuacions amb música, festa i una mica de bogeria arreu de Catalunya i el Nord de França. Després d'obtenir la primera posició al *Concurso Nacional de Charangas* de Sotrondio, i el tercer premi del públic al *Festival de Charangas* de Poza de la Sal, arriben al Càntut per oferir un repertori especialment ideat per a l'ocasió.

Dues actuacions itinerants i molt festives en què desgranaran cançons com *El tren Pinxo de Banyoles*, *Filomena*, *El General Bum-Bum* o *El Pomeró*, entre d'altres, passades pel seu sedàs particular.

El recorregut s'iniciarà a l'Auditori Sala Galà (dissabte) i a la plaça de la Coma (diumenge).

Pau Pagès, Lluís Comajuan i Eduard Pazos, percussió
Selma Carballo, Berta Xifre i Arnau Morales, saxos alts
Cèlia Canyigueral i Sara Gómez, saxos tenors
Marina Planellas, trombó
Pau Pagès, Oriol Ribas i Martí Juanola, trompetes
Martí Foix i Carles Massallé, baixos

Pep Gimeno *Botifarra*

CONCERT

Dissabte 19 de novembre
La Sala del Centre Recreatiu
A 1/4 de 8 del vespre
10 € -13 €

“L’any 73 o 74 anava de poble en poble per a gravar persones majors, portava un radiocasset que semblava un calaix de taronges i el Tio Vicent *el Moreno* no volia cantar-me cants de batre perquè deia que eren cants de patir”. Amb veu profunda, actitud irònica i un gran cor arrelat a l’horta, Pep Gimeno *Botifarra* va començar als tretze anys a recórrer la seva comarca gravant les persones més grans per rescatar de l’oblit i preservar una tradició que estava a punt de desaparèixer.

Deixa’t Estar de Romanços és, en gran part, el format responsable del reconeixement que ha obtingut el cantador de Xàtiva. És l’espectacle que ha rodat per nombroses parts del territori,

amb el qual interpreta un bon grapat de cançons tradicionals de la seva comarca natal, La Costera, però també d’altres punts del País Valencià. Una successió de jotes, fandangos, cants de batre, masurques, havaneres, malaguenyes, *granaines* i romanços que ha anat recollint al llarg de la seva trajectòria vital i musical.

Pep Gimeno *Botifarra*, veu
Paco Lucas, llaüt
Juan Ramón Martí, bandúrria
Néstor Mont, guitarra
Vicent Carrasco, guitarró i
contrabaix
Martina Sabariego, contrabaix

www.pepgimenobotifarra.com

Artur Blasco i Arnau Obiols

CONCERT
Dissabte 19 de novembre
Pati de Can Trinxeria
A 3/4 de 9 del vespre
8 € - 11 €

Nascut a Barcelona el 1933, Artur Blasco és un dels principals investigadors i divulgadors del folklore català. Ha recollit, poble per poble, el cançoner popular del Pirineu i a més, ha estat impulsor de la Trobada d'Acordionistes d'Arsèguel. Ha participat com a músic en formacions com La Pobletana i El Pont d'Arcalís, i ha rebut nombrosos premis i reconeixements, com el Premi d'Actuació Cívica de la Fundació Lluís Carulla (1998), la Creu de Sant Jordi (2001) i el Premi Nacional de Cultura Popular (2004).

Al Càntut, enguany recuperem l'actuació amb Arnau Obiols, que es va haver de cancel·lar en la passada edició del festival. Un músic de la Seu d'Urgell que porta

la música d'arrel per camins més experimentals i que beu, en bona part, del recull d'Artur Blasco. A sobre l'escenari podrem veure dues maneres d'enfocar un repertori comú, el cançoner pirinenc, i la seva visió de les cançons de tradició oral recuperades pel mestre Joan Tomàs.

Artur Blasco, veu, acordió diatònic, rabequet, canya esquerdada i culleres
Arnau Obiols, veu, bateria, percussions, rabequet, electrònica, flabiol, trico-traco

125

Joan
Tomàs

La Ludwig Band

CÀNTUT A TAULA
Dissabte 19 de novembre
Bar del Centre Recreatiu
A les 10 de la nit
23 € (aforament limitat.
El preu inclou el sopar)

Especialment ideat per al Càntut

Folk pedant, cançons de pastorets, heptasil-labs que parlen de la vida i rimes assonants. La Ludwig Band és el segon millor grup d'Espolla i un dels grups amb més projecció de casa nostra.

Recentment reconeguts amb el Premi Cerverí a la millor cançó en català del 2021 per *S'ha mort l'home més vell d'Espolla*, arriben al festival per protagonitzar un nou Càntut a taula. Un sopar distès en què alternaran algunes de les seves cançons més emblemàtiques amb altres del repertori popular.

Quim Carandell, veu i guitarra
Gabriel Bosch, guitarra
Roger Cassola, percussions
Pau Esteve, melòdica
Andreu Galofré, guitarra
Lluc Valverde, saxo i clarinet

Les Eines

TALLER

Diumenge 20 de novembre

Can Trinxeria

A les 11 del matí

Gratuït (inscripció prèvia)

Recomanat per a infants d'entre 9 i 14 anys i les seves famílies

Conèixer les cançons que es cantaven ara fa 100 anys i recuperar-ne de noves és un treball de memòria col·lectiva que ens permet pensar en com és la nostra forma de viure i quina presència hi tenen les cançons o el fet de cantar.

Els mateixos membres del Cor Jove Amics de la Unió, a partir de l'espectacle *Les Eines*, que podrem veure al festival, ens proposen un taller pràctic sobre les cançons del nostre passat i present. Ens acostarem als valors propis del món rural... i descobrirem la cultura del casset!

Inscripcions a cantut@cantut.cat

Membres del Cor Jove Amics de la Unió, conductors

En el marc de:

Dinar de cantadors i cantadores

CÀNTUT A TAULA
Diumenge 20 de novembre
Can Quirze
A les 2 del migdia
25 € (aforament limitat.
El preu inclou el dinar)

Especialment ideat per al Càntut

És una de les grans ocasions del festival per cantar col·lectivament. El *Dinar de cantadors i cantadores* ens ofereix un espai i un moment per sumar generacions i compartir allò que més ens agrada al voltant d'una taula i d'un bon àpat.

En el segon dels dos dinars d'enguany, l'Entitat Gastronòmica de Cassà de la Selva s'ocuparà dels fogons, i de la dinamització se'n faran càrrec dues veus acostumades a la glosa i al cant en grup: la Meg i en Francesc Ribera *Titot*. Omplirem la panxa i l'esperit!

Meg i Francesc Ribera *Titot*,
dinamització
**Entitat Gastronòmica de Cassà de
la Selva, dinar**
Can Quirze, sessió de l'espai

Jordi Tomàs

XERRADA
Diumenge 20 de novembre
Can Trinxeria
A les 5 de la tarda
Gratuït

Les missions de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya a la comarca de la Selva

L'estiu del 1922, els músics Joan Llongueres i Joan Tomàs desembarcaven a Santa Coloma de Farners per iniciar, dins de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, una recerca sobre la cançó popular a les comarques de la Selva i la Garrotxa. Entre juliol i setembre van visitar les localitats de Santa Coloma de Farners, Brunyola, Sant Martí Sapresa, Anglès, Sant Pere d'Osor, la Cellera de Ter i el Pasteral. Posteriorment, també es van fer missions a Amer i a Massanes.

En aquesta presentació a càrrec del doctor en Antropologia Social i Cultural Jordi Tomàs, nét del mateix Joan Tomàs i autor del llibre *Joan Tomàs i Parés: passió per la cançó popular*, coneixerem les missions a la Selva a partir de les memòries publicades per l'Obra del Cançoner, i també l'estat de la qüestió de la recerca en curs sobre aquelles missions a partir d'altres fonts.

Jordi Tomàs, presentació

www.mestrejoantomas.cat

Consell Comarcal
de la Selva

Cor Jove Amics de la Unió

CONCERT

Diumenge 20 de novembre
La Sala del Centre Recreatiu
A 1/4 de 7 de la tarda
10 € - 13 €

Una coproducció del Càntut. Cançons de tradició oral, l'(a)phònica, Festival de la Veu de Banyoles, la Fira Mediterrània Manresa, el Teatre Auditori de Granollers i el Museu de la Vida Rural

Gràcies a l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, del 1922 al 1936 es van documentar més de 40.000 cançons que pertanyen al patrimoni oral dels nostres avantpassats. A partir d'aquest repertori, el Cor Jove Amics de la Unió, amb David Soler i Marcel Bagés, presenten *Les Eines*, un espectacle d'avantguarda amb el testimoni de les melodies que a principis del segle XX acompanyaven milers de pàgesos durant les jornades al camp.

Les tonades marcades pel ritme de les aixades, les forques i les falçs, reviu ara polifònicament, en una proposta trencadora que combina harmonies complexes, ritmes corporals, els propis sons de les eines i molta electrònica.

Cor Jove Amics de la Unió, veus **David Soler** i **Marcel Bagés**, arranjaments i sintetitzadors en directe **Àngel Medina**, espai sonor **Adrià Pinar**, disseny de llums **Judith Pujol**, direcció d'escena **Guifré Canadell**, direcció musical

<http://corjove.amicsdelaunio.cat>

En el marc de:

Jaume Arnella i Biel Majoral

CONCERT

Diumenge 20 de novembre
Pati de Can Trinxeria
A 3/4 de 8 del vespre
8 € - 11 €

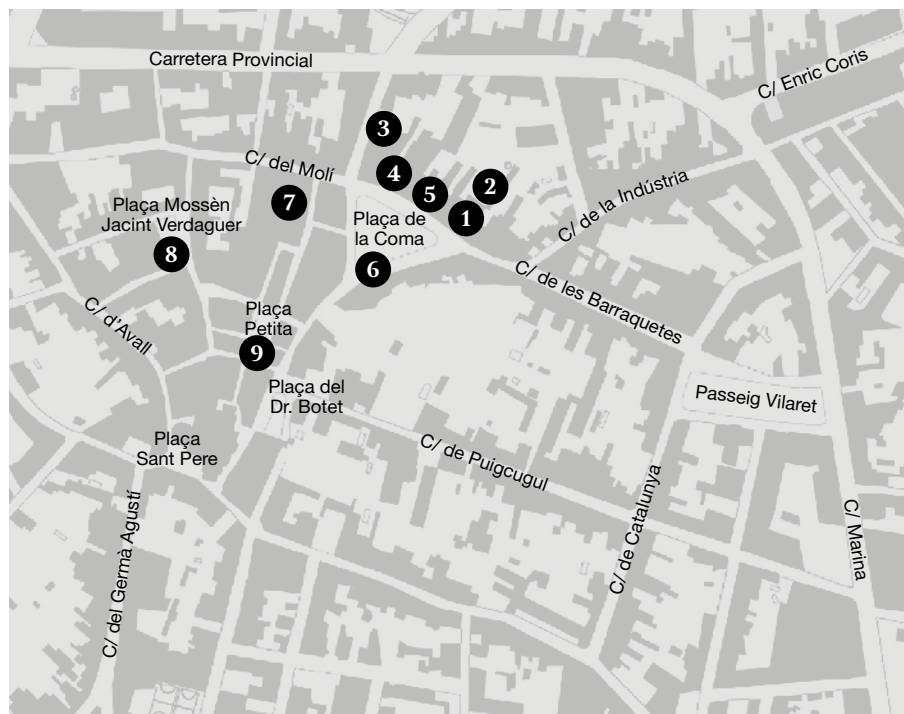

Una conversa, il·lustrada amb cançons, entre un cantador i un romancer que han recorregut tots els Països Catalans amb les seves històries. Aquesta és la proposta que tancarà la sisena edició del festival, amb el cantant i folklorista Jaume Arnella i el músic, filòleg i activista mallorquí Biel Majoral. Entre tots dos, sumen més de cent anys damunt dels escenaris i són font d'incomptables i enriquidores experiències.

Al Càntut, ens oferiran un diàleg basat en un intercanvi d'anècdotes i un bon doll de cançons, acompanyats de Delfí Mulet a la guitarra i Ferran Martínez a l'acordió. Un recital, com ells diuen, "per a sucra-hi pa".

Jaume Arnella, veu i guitarra
Biel Majoral, veu
Delfí Mulet, guitarra
Ferran Martínez, acordió

Espais

1- Can Trinxeria

Plaça de la Coma, 16

2- Pati de Can Trinxeria

Plaça de la Coma, 16

3- Casal de Jubilats

Baixada de la Coma, 8

4- La Sala del Centre Recreatiu

Plaça de la Coma, 11

5- Bar del Centre Recreatiu

Plaça de la Coma, 11

6- Plaça de la Coma

7- Auditori Sala Galà

Carrer del Molí, 9

8- Can Quirze

Plaça Mossèn Jacint Verdaguer, 6

9- Plaça Petita

Venda d'entrades i informació

Venda d'entrades:

www.cantut.cat

www.entrapolis.com

entrapolis!

En cas que quedin entrades per als espectacles de pagament, es vendran a la taquilla una hora abans que comencin. El preu de les entrades inclou les despeses de gestió.

Més informació:

628 71 60 96

cantut@cantut.cat

Premsa:

671 38 45 84

comunicacio@altersinergies.com

La Tradillibreria:

És una proposta de llibreria de fons, especialitzada en cultura tradicional. També hi podeu trobar llibres difícils de localitzar en biblioteques i llibreries generalistes. El dissabte 19 i el diumenge 20 de novembre, visiteu-la a la plaça de la Coma!

www.tradillibreria.com

Segueix-nos a:

 Càntut. Cançons de tradició oral
(@cantutmusica)

 @cantutmusica

 @cantutmusica

Subscriu-te al nostre butlletí:

Albert Massip i Pinatella,
ideòleg, catalogació i investigació

Francesc Viladiu i Illanas,
coordinació

Adrià Dilmé i Vilanova,
dinamització

Alda Rodríguez i Comas,
comunicació i premsa

Irene Caamaño i Pérez,
comunicació

Lluc Solés i Carbó,
catalogació i investigació

Joan Carles Ros i Salvà,
producció tècnica

Fina Alsina i Riera,
administració

Enserio,
disseny gràfic

RV Films,
Vídeo

DQ Foto,
Fotografia

*I la col·laboració de caçadors de cançons i de moltes
més persones que formen la nostra comunitat!*

Gestió integral:

Amb el suport:

Ajuntament de
Cassà de la Selva

Diputació
de Girona

Generalitat de Catalunya
Departament
de Cultura

LA SELVA
com cal

Col·labora:

Consell
Comarcal
del Gironès

**CIRCUIT
FOLC 2022**
176 ERICIB

magnatura

ràdiocassà cassà digital

**PRO
GRA
MA
.CAT**

**CATALUNYA
RÀDIO**

VINYES DELS ASPRES

Membre de:

**COSTA
BRAVA
GIRONA
FESTIVALS**

**XARXA
DE FESTIVALS
DE MÚSICA
DE CATALUNYA**

Càntut

Premi Nacional
de Cultura 2022

una
matinada
fresca,
cilada

La revista del Càntut
Número 1 - 2022

*Continguts: Càntut. Cançons
de tradició oral*

Allò que no es coneix, no es pot estimar

Aquesta és la frase que ens va recordar l'apreciat Artur Blasco en les diverses trobades a casa seva. És ben cert que, per molts motius, desconeixem gran part del que som i del que hem estat, i que ens queda molt camí per recórrer per tal de preservar, reconèixer, estimar i prestigiar el nostre patrimoni cultural.

Des del Càntut seguim amb la voluntat de treballar per continuar la cadena de transmissió oral d'aquestes cançons, de recollir i difondre un repertori que no només parla del nostre present i del nostre passat com a societat, sinó que també ens toca de prop i ens emociona en la nostra parcel·la personal i familiar. Com ho fa el fet de cantar conjuntament, de compartir cançons i de comunicar-nos en la proximitat.

En aquests anys, les tres branques del projecte han aconseguit construir camins diversos per treballar en aquest sentit. Diferents línies d'acció que neixen i evolucionen dins d'un mateix ecosistema que volem viu, ampli, comunitari i aglutinador.

La publicació que teniu a les mans vol ser una petita mostra de tot aquest treball, un recull que pretén anar un xic més enllà de la pròpia programació del festival. Una nova revista anual amb una mirada més àmplia a la tasca que, dia a dia, entre tots anem forjant.

Càntut

Preservar i dinamitzar el patrimoni

Un viatge a Dublín va ser el principal detonant del que avui dia s'anomena Càntut. *Cançons de tradició oral*. El responsable del projecte, Albert Massip, es va sorprendre en veure un pub sencer cantant cançons tradicionals. Per una banda, pel coneixement del repertori i, per l'altra, pel cant en comunitat viscut amb total normalitat. Les comparacions van

ser inevitables i va emprendre un projecte per recuperar les cançons recordades per les persones més grans de les comarques gironines que, juntament amb Alter Sinergies, esdevindria el Càntut.

Deu anys després, el projecte recull i difon el patrimoni de transmissió oral del territori gironí, amb l'ob-

*“Un projecte per
recuperar les cançons
recordades per les persones
més grans de les comarques
gironines”*

jectiu de mantenir vives aquestes cançons, prestigiar i reivindicar uns repertoris musicals lligats a la cultura catalana. I ho fa a partir de tres vessants: el cançoner, el festival i les produccions pròpies.

El cançoner allotjat al web cantut.cat és un arxiu obert, col·laboratiu i dinàmic, amb més de 1.600 cançons i prop de 1.000 transcripcions a partitura. Un suport que conserva la memòria col·lectiva de cada poble i de les generacions anteriors, amb vídeo i àudio amb els propis cantadors, a més d'informacions de context.

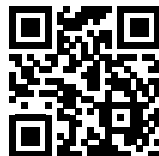
El festival, que va néixer per mantenir viu aquest repertori i trobar espais i moments per cantar en comunitat, es duu a terme cada tardor a Cassà de la Selva. Hi han passat artistes i propostes com Roger Mas, Artur Blasco, Mayalde, Roba Estesa, Germà Negre, Lo Barber, Jaume Arnella, Tarta Relena, Miquel Gil, Kepa Junkera, Joana Gomila, Maria Arnal i Marcel Bagés, Joan Garriga i Carles Belda, entre molts altres.

Finalment, les produccions pròpies enllacen la tradició oral amb l'actualitat, i teixeixen complicitats i col·laboracions amb altres entitats.

Des del 2016, s'han dut a terme sis produccions: l'Hostal Càntut, àpats per cantar, una reinterpretació de la vella pràctica de cantar en hostals i tavernes (2022-2020); el disc *Vega*, de Paula Grande i Anna Ferrer (2020); el taller de dinamització de cantades a les escoles *Carles Belda & Càntut*, coorganitzat amb l'AEMCAT (2019); el curs de percussió corporal amb repertori del Càntut *Santi Ser-ratosa & Càntut*, coorganitzat amb l'AEMCAT (2018); l'exposició itinerant *Peret Blanc de Beget*, coproduïda amb Ésdansa (2017), i el disc *Càntut*, de Belda & Sanjosex (2016).

Escaneja el codi QR

Vídeo explicatiu del projecte:

El Càntut, Premi Nacional de Cultura

El projecte *Càntut. Cançons de tradició oral* ha estat guardonat amb el Premi Nacional de Cultura 2022 en la categoria de “Projecte cultural”. El plenari del Consell Nacional de la Cultura i les Arts (CoNCA), format per Vinyet Panyella, Margarida Troguet, Jordi Font, Tania Safura, Jaume Ayats i Núria Iceta, explica en el veredict que s’ha atorgat el premi al Càntut *“Per la vàlua del projecte nascut l’any 2012 que recull i difon el patrimoni musical de transmissió oral de les comarques gironines, amb una clara vocació intergeneracional i de donar valor a la tradició apropant-la a l’actualitat, així com per l’encert en la innovació i la capacitat de projecció d’un aspecte sovint menystingut de la cultura. Càntut ha sabut bastir un projecte que té una dimensió patrimonial en la recollida de cançons populars, una dimensió comunicativa per l’organització del festival anual i altres esdeveniments públics, que fomenten espais de trobada i participació, i una dimensió cultural per la producció d’enregistraments que afavoreixen la creació de nous referents”*.

Els corresponsables del projecte Albert Massip i Francesc Viladiu van recollir el premi de la mà d’Artur Blasco en un acte del passat 27 de

maig a la Fundació Miró de Barcelona. Albert Massip, en el seu discurs, afirmava que aquest guardó és un impuls més per seguir endavant *“perquè som, en part, el que cantem, i ens queda molta feina per fer. Tenim la responsabilitat de ser baula, de continuar la cadena de transmissió d’aquest coneixement. Cançons que han travessat el temps i que ara tornem a cantar enmig d’un context molt diferent de sobreinformació global. Una globalització que amenaça sobretot les cultures petites i sense massa protecció, com la nostra. És feina de tots plegats reivindicar el quilòmetre zero, la petita cultura, la del dia a dia, la de la gent. La que ens aglutina preservant les diferències i ens identifica com a societat”*.

En aquesta mateixa edició s’han guardonat també la ballarina i coreògrafa Núria Guiu, l’associació d’escriptors PEN Català, el dramaturg Jordi Casanovas i l’escriptora Rosa Fabregat. Durant aquesta edició del festival, la Biblioteca Municipal de Cassà de la Selva acollirà una exposició itinerant per Catalunya sobre els diversos guardonats en aquesta edició del Premi Nacional de Cultura.

*“Perquè som, en part,
el que cantem, i ens queda
molta feina per fer”*

Premi Àlicia al Projecte social

Aquest any, a més del Premi Nacional de Cultura, el projecte Càntut ha rebut un dels premis Àlicia atorgats per l'Acadèmia Catalana de la Música. En concret, al Projecte social, que reconeix aquelles persones o entitats per la seva tasca en l'àmbit de la música comunitària i el desenvolupament del vessant social de la música. Els Premis Àlicia, lliurats en una gala a l'Auditori de Barcelona,

volen reconèixer l'excel·lència i el foment dels valors creatius, artístics, culturals i socials de la música. Els premiats en la resta de categories han estat Tarta Relena, l'OMAC, Rosalía, Hèctor Parra, Arnau Pons, Les Impuxibles, Cantània i el programa de televisió Efecte Collins.

Arxiu Càntut

Conservant la memòria de cada poble

“Un tresor que no en té fi / nés l’agulla, nés l’agulla; / un tresor que no en té fi / és l’agulla de cosir.” Cantada per Conxita Batchellí i Masdevall, de Mata (el Pla de l’Estany), L’agulla és una de les cançons incloses a l’arxiu del Càntut (www.cantut.cat). Tot i que la majoria de cançons les va aprendre dels seus avis, en Ramon i la Sió, i de la seva tia Pepa, que les cantaven enforcant alls, cosint o engrunant mongetes i pèsols, aquesta la va aprendre a l’escola de Mata, a finals dels anys 40 amb la seva mestra, Mercè Llorens. És una cançó de Narcisa Freixas, autora, entre d’altres, d’El Pomeró.

Amb més de 1.600 enregistraments i prop de 1.000 transcripcions a par-

titura, el cançoner del Càntut és un suport únic per conservar la memòria col·lectiva de cada poble i de les generacions precedents. Un arxiu obert, col·laboratiu i dinàmic en què els propis cantadors apareixen mitjançant àudio o vídeo, a més d’incloure informacions de context per descobrir com i de qui van aprendre la cançó. Amb un cercador, tothom que ho vulgui pot trobar cançons per temàtiques, poblacions, comarques o, simplement, posant una paraula clau per fer una recerca concreta.

Segons les dades actuals (octubre 2022), a l’arxiu hi consten 256 informants (cantadors i cantadores), i 91

COMARCA

GRAVACIONS

L’Alt Empordà	390
El Pla de L’Estany	310
La Garrotxa	261
El Gironès	251
La Selva	239
El Ripollès	123
El Baix Empordà	79

*“El cançoner del Càntut
és un suport únic per
conservar la memòria
col·lectiva de cada poble
i de les generacions
precedents”*

caçadors de cançons. A nivell territorial, les set comarques gironines hi són representades (el Gironès, la Selva, el Pla de l'Estany, la Garrotxa, el Ripollès, l'Alt Empordà i el Baix Empordà), però amb un volum d'enregistraments desigual segons el municipi. Encapçalen la llista de poblacions més gravacions Banyoles (175), les Planes d'Hostoles (117), Girona (107), l'Escala (70), Palau-Saverdera (69), Beget (66), Cassà de la Selva (56), Sant Hilari Sacalm (54), Roses (46) i Porqueres (43). Queda molta feina per fer, ja que de molts dels 221 municipis que formen les comarques gironines encara no es disposa de cap enregistrament.

Per seguir preservant el patrimoni immaterial, els records i les vivències que han passat de generació en generació, **des del projecte Càntut se segueix animant a tothom que ho vulgui a esdevenir un autèntic caçador de cançons**, ja sigui aprofitant alguna de les trobades familiars i gravant les persones més grans, o recopilant gravacions antigues en casset o vídeo que continguin cançons tradicionals i populars. Tots els materials es poden penjar directament al web www.cantut.cat o enviar per correu electrònic a cantut@cantut.cat

MUNICIPI

GRAVACIONS

Banyoles	175
Les Planes d'Hostoles	117
Girona	107
L'Escala	70
Palau-Saverdera	69
Beget	66
Cassà de la Selva	56
Sant Hilari Sacalm	54
Roses	46
Porqueres	43

Càntut a les escoles

Cacem i cantem cançons

Després de diverses col·laboracions amb les escoles i instituts del municipi, el Càntut s'ha proposat fer un pas més per esdevenir un projecte de poble en què hi pugui participar tothom. És per això que l'any 2021, engega el projecte *Càntut a les escoles: cacem i cantem cançons*, una iniciativa que vol recollir cançons de totes les cultures presents al municipi. Aquesta proposta busca la implicació dels alumnes dels cursos superiors de les diverses escoles i instituts del municipi, per tal que realitzin gravacions casolanes de les cançons tradicionals de les seves famílies, amb l'objectiu de conèixer i recopilar el repertori de tradició oral de la vila.

Per dur a terme el projecte, que vol tenir continuïtat al llarg del temps, cada any s'escull una temàtica protagonista. L'any 2021, la recerca s'ha anomenat *Càntut al bressol*, i ha anat enfocada a la recollida de cançons de bressol. Anomenada "nana" en castellà o "lullaby" en anglès, una cançó de bressol és una cançó suau que serveix per adormir els nens i nenes. Totes les cultures han tingut i tenen les seves pròpies cançons per fer adormir la mainada i, gairebé sempre, han passat de pares a

fills per tradició oral, per imitació i sense necessitat de papers ni gravacions.

124 cançons de bressol recollides

Durant el curs 2021-22, alumnes de les escoles Aldric, Puig d'Arques, La Salle i l'INS Cassà de la Selva han esdevingut autèntics caçadors de cançons en el seu entorn més immediat. Mitjançant un protocol d'entrevistes, han aconseguit recollir 124 cançons de bressol. Entre les peces recollides, destaquen cançons com *El noi de la mare*, *La mare* o *La Lluna*, *la pruna*, entre d'altres. El 70% són en català, però també se n'han recollit en altres llengües.

Una selecció d'aquestes cançons formen part de l'exposició que es pot veure durant el festival, i tam-

“Una selecció d'aquestes cançons formen part de l'exposició que es pot veure durant el festival”

Càntut jugant

Enguany, la recerca se centra en les cançons i cantarelles de joc. Moltes vegades, el fet de cantar la cançó és part del propi joc (com en el cas dels jocs de mans i la majoria de jocs de rotllana), però la tonada també hi pot ser simplement per acompanyar una dansa o una dinàmica concreta. Les cançons de joc s'han transmès gairebé sempre sense intermediaris als patis de les escoles i al carrer i, a diferència d'altres tipus de cançons, la seva circulació oral continua essent una realitat ben viva avui dia.

bé d'un espectacle de Carmina Rabassedas creat especialment per a l'ocasió: *En Non-Non, el follet de la son*. Aquesta proposta es podrà veure a la Llar d'infants Municipal Taps, la Residència Geriàtrica Sant Josep i també a la Biblioteca Municipal de Cassà de la Selva. Així mateix, des de l'Escola de Música Municipal Pere Mercader han fet un treball a partir del repertori recopilat, que també es mostrarà durant el festival. Sense oblidar la nova producció del projecte Càntut, encapçalada per la cantant i trompetista Alba Careta.

Alba Careta

Nascuda a Avinyó (el Bages) l'any 1995, la cantant i trompetista Alba Careta és Màster en Trompeta Jazz del Conservatori van Amsterdam, i compta amb estudis al Koninklijk Conservatorium de La Haia i l'ESMUC de Barcelona. A més de liderar el seu propi projecte, forma part de Balkan Paradise Orchestra, Rodrigo Laviña & Su Combo (Extraño Weys) i l'OMAC (Orquestra de Músiques d'Arrel de Catalunya), entre d'altres. Ara treballa en una nova producció pròpia del Càntut basada en les cançons de bressol.

La teva trajectòria musical beu sobretot del jazz. Has format part de formacions com Balkan Paradise Orchestra. Com et neix l'interès per la música tradicional i com es compagina?

Haver estudiat jazz ha estat una de les maneres més boniques d'entrar al món de la improvisació. M'ha donat moltes eines. Després de dedicar molts anys a una música forània, trobava a faltar posar més en valor la música amb la que he crescut i dedicar-hi el temps i l'amor que es mereix. Per mi, té més sentit tocar cançons que em senti meves o bé que han format part de la nostra història i reinterpretar-les amb tot el que he après a través del jazz.

“La gent cantava molt més que ara, no només per fer dormir a la canalla, sinó per explicar històries, per seguir un camí”

Com entres a la música tradicional catalana?

A casa sempre ha sonat música catalana, des de petita recordo que la mare n'escoltava molta, sobretot de la nova cançó. Igualment, en interpretar concerts de jazz, sempre intento combinar les meves composicions (una mica més jazzísiques) amb cançons catalanes versionades per nosaltres. Per altra banda, em sento amb més potestat d'interpretar música de la meua terra que no pas de versionar cançons d'un lloc que em queda tan lluny artísticament i emocionalment.

Quina immersió has fet en les cançons de bressol de tradició oral?

De moment ja he escoltat i seleccionat les cançons de bressol que hi ha al cançoner del Càntut. A part d'això també he estat investigant en el recull de gravacions *Càntut al bressol* realitzat a Cassà de la Selva i per últim també he rebuscat cançons de bressol que s'utilitzessin al Bages.

Destacaries alguna de les cançons de bressol que hagis conegut arran del projecte?

He descobert que no només s'utilitzaven cançons de bressol per fer dormir als infants. També hi ha moltes cançons religioses que es consi-

deren de bres, perquè són les que sabien cantar i que podien sonar ben dolces per agafar el son. També em va sorprendre una cançó que es diu *La dida*, amb una història prou macabra que explica que la dida encén foc per tal que el nen s'adormi amb l'escalfor i qui s'adorm és ella. Com que el bressol del nen estava al costat del foc, quan ella es desperta, l'infant s'ha cremat.

Com et plantegeu el projecte del Càntut?

Tinc moltíssimes ganes d'encarar el projecte del Càntut. Ja fa dies que remeno el material i m'emocio cada cop més quan escolto les gravacions d'àvies i avis. Amb les seves veus, em transporten a altres temps on la música tenia un altre significat. La gent cantava molt més que ara, no només per fer dormir a la canalla, sinó per explicar històries, per seguir un camí, per fer que l'estona de treballar fos més amena... Sóc molt romàntica en aquest aspecte i m'agradaria molt haver pogut viure aquesta època.

El Pomeró, cançó de la sisena edició del festival

L'any 1905, la compositora i pedagoga Narcisa Freixas i Cruells (1859-1926) publicava *Cançons d'infants*, un cançoner amb composicions pròpies sobre lletres populars i poemes d'autors diversos.

Les composicions de Narcisa Freixas giren al voltant de la vida dels nens i nenes. Entre cançons de bressol i de falda, al seu cançoner hi predominen sobretot cançons escolars, que parlen de mestres i alumnes i tematitzen la lliçó i la disciplina. El pomeró, sobre un poema de Francesc Sitjà i Pineda (1880-1940), és d'aquestes últimes.

El cançoner de Narcisa Freixas esdevindria una font principal per a la tradició oral del s. XX. Cançons com *El pomeró* passarien a formar part de la memòria col·lectiva, transmetent-se i transformant-se sense ajuda de papers ni gravacions.

Enguany, la cançó del festival és *El pomeró* segons la Quimeta Arpa i Casellas, de Banyoles, una versió que van utilitzar Belda & Sanjosex a l'àlbum *Càntut* (Bankrobber, 2016). Presenta lleugers canvis de lletra i molts canvis musicals respecte la cançó original.

El pomeró

A la vora del camí,
del camí d'anar a l'escola,
s'hi aixeca un pomeró
que n'està tot ple de pomes.

Sota l'ombreta que hi fa
hi reposem una estona;
pomeró, bon pomeró,
sols de veure'ns ja tremola.

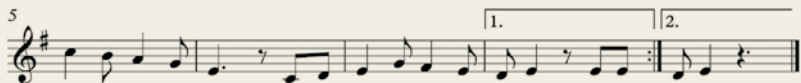
No tremolis, pomeró,
que no et tocarem cap poma;
senyor mestre ens ha ensenyat
a respectar el que no és nostre.

I a estimar els gentils fruiters
que alegren els cors dels homes,
i els hi fan els ulls somrients
i els hi deixen la boca dolça.

Imatge: Partitura de la cançó *El Pomeró*

A la vo - ra del ca - mí, del ca - mí d'a - nar_a l'es - co - la, se n'ai -
l'om - bre - ta que hi fas hi re - po - sem u - na es - to - na; no tre -

xe - ca un po - me - ró que n'es - tà tot ple de po - mes. So - ta ma.
mo - lis, po - me - ró, que no et to - ca - rem cap po -

Escaneja els codis QR

Partitura original:

Escolta la cançó:

Escolta la versió
de Belda & Sanjosex:

Jaume Ayats

Comissari del centenari de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya

Enquany se celebra la commemoració del centenari de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya. Una efemèride que recorda la fita més gran de la cultura popular del país. Les seves 66 missions de recerca arreu de les terres de parla catalana van recollir i classificar més de 40.000 documents, que es van afegir a donacions d'arxius ja existents, a concursos de recerca i a multitud de trameses particulars. Un projecte de recopilació de cançons que es va estroncar amb la Guerra Civil Espanyola. Els materials recopilats són testimoni d'una pràctica oral molt concreta, que s'ha anat perdent, i que tenia a veure amb la proximitat i amb un ús immediat de la cançó i del cant.

Com es desenvolupaven aquestes missions de recerca? Com era el treball de camp?

Hi havia tres tipologies de recollida de cançons: la primera, aplegar materials ja editats o recollits prèviament per investigadors com Marian Aguiló, Felip Pedrell o Antoni Noguera. La segona, concursos de reculls. I la tercera, les "missions" de recerca. Aquestes estaven programades per anar a totes les comarques dels Països Catalans, co-

mençant pels llocs considerats més allunyats o "exòtics". Eren dues persones –un filòleg o literat i un músic– que tenien per objectiu notar versos i melodies, escriure un dietari de qui trobaven i com ho feien, fer fotografies (se'n van aplegar més de 4.000) i, en ben pocs casos, enregistrar en cilindres de cera. Entre 1922 i 1936, aquestes missions van recollir a l'entorn dels 29.000 documents. El total de l'Obra arriba prop dels 60.000 documents. Varen descobrir un país que desconeixien i no s'esperaven: molt més pobre i conflictiu del que s'esperaven, sense serveis ni comunicacions, dur i difícil.

***“Allò important són
les situacions, la gent i la
vida social que es crea
tot cantant”***

Com han arribat fins als nostres dies aquest material, i on es poden consultar?

Després de la interrupció de la guerra i de dècades de silenci, la família de Rafael Patxot -el mecenes que ho va pagar- l'any 1991 va donar els documents a l'Abadia de Montserrat, i des d'allí, el pare Josep Massot va reprendre l'edició dels volums *Materials*, i dels tres d'abans de la guerra va assolir completar-los en 21 volums. Els documents es poden consultar en còpies digitals a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural de la Generalitat de Catalunya i a la Biblioteca de Catalunya.

El centenari pretén posar la mirada en el present i en el futur, més que en el passat. Pot seguir vigent avui dia una cançó que cantaven els nostres avis, essent tan diferent el context on vivim? Com s'ha de plantejar aquest repertori?

Aquest és el principal repte actual: com volem fer servir l'acte de cantar -de cantar cara a cara i sense veïtats d'artista- en la societat actual. Com això contribueix a la vida de les persones, a la creació de comunitat i a valors com els de proximitat i immediatesa. I fer-ho sabent

que podem refer, renovar o recrear un llegat col·lectiu que tenim a disposició. Ens equivoquem quan ho plantejem en termes de repertori (d'objecte). Allò important són les situacions, la gent i la vida social que es crea tot cantant; el repertori és molt més canviant i adaptable del que imaginem.

El centenari també posa de manifest el fet de cantar com un element socialitzador. Què ens aporta el fet de cantar en comunitat?

Cantar junts ens permet desplegar la nostra sensibilitat, presentar i discutir els nostres dubtes, les nostres identitats i les nostres intencions... quan ho deixem en la simple reproducció d'un espectacle, d'una tecnologia o d'artistes allunyats del nostre lloc concret, renunciem a fer-ho nosaltres mateixos en el nostre entorn. Seria com renunciar a parlar, renunciar a expressar el que sentim i el que imaginem. Per tant, cantar en comunitat serà cada dia un bé més apreciat en la vida de la gent: ens permetrà més fer-nos enfront dels poders (econòmics, polítics, mediàtics...) que ens volen fer ser d'una determinada manera per afavorir el seu benefici econòmic.

El tren Pinxo de Banyoles

La cançó popular banyolina *El tren Pinxo de Banyoles* parodia la línia de ferrocarril de via estreta Banyoles-Pedret (Girona), inaugurada l'any 1928 i clausurada al final de la Guerra Civil Espanyola. Més tard, el 1942, va reobrir-se fins al seu tancament definitiu, l'any 1956. A partir de Cornellà del Terri, començaven les pujades fins arribar al baixador de l'hostal de la República (Palol de Revardit). Aquest desnivell ocasionava, si anava molt ple, que el comboi hagués de parar obligant els passatgers a baixar i, fins i tot, empènyer per poder reprendre el camí.

Els orígens de la cançó són incerts, però sembla que podria haver estat creada als casals d'estiu parroquials banyolins dels anys 30 per grups de seminaristes. Va ser sobretot amb la versió curta que en va fer La Trinca, en un dels popurris del disc *Tots som pops* (1969), que la cançó va escampar-se i popularitzar-se arreu. A l'arxiu del Càntut se'n poden escoltar diverses versions (www.cantut.cat). El nom "tren Pinxo" no apareix a la premsa fins l'any 1971 -sempre havia estat anomenat per la gent de Banyoles com a "tren petit" o "carrilet"-, fet que porta a pensar que és la cançó la que va donar un nou nom al tren.

Tot apunta que la lletra no es va construir sobre la melodia d'una altra cançó tradicional coneguda, sinó que s'hauria creat la lletra i la música al mateix temps: *"El tren Pinxo de Banyoles és el més bonic que hi ha; fet de llaunes i cassoles i barrets de capellà, * la, la.là, la, la, la i barrets de capellà. Quan en puja la pujada, ja satura a mig camí; dona temps al maquinista d'anar a beure un got de vi. Els vagons són de primera: mal cosits i apedaçats;*

ningú no viatja de tercera ni pagesos ni soldats. Un matí de primavera, se'n va anar a ca l'Adroguer; trencà vidres i finestres i a la fi sortí al carrer. Quan en passa sobre un pont, sobretot ara l'estiu, fa ballar els peixos del riu com si fos un gramfon. Passa per la carretera com si un llamp ferís l'espai; no fa mai polseguera ni tampoc no s'hi embrut mai. Els vagons són de primera: diu que hi ha calefacció; una màquina al darrera i al davant un bon fogó.”

Segons l'historiador banyolí Jordi Galofré, la lletra va evolucionar: “Els casquets de bacallà eren unes caixes rodones on es col·locava el bacallà salat. Però com que aviat el concepte va quedar en desús, va ser canviat per una idea més comprensible (“i barrets de capellà”) que dona un to deliciosament surrealista a la cançó”.

Procés participatiu

Aquesta cançó també és la protagonista de la segona capseta de música de la col·lecció del Càntut. Després d'un procés participatiu per escollir-ne la melodia, El tren Pinxo de Banyoles es va imposar amb el 35,2% dels vots a *Filomena* (23,5%), *L'Hereu Riera* (21,8%) i *Baixant de la Font del Gat* (19,6%). Unes cançons pre-escollides de forma participativa pels membres

“Aquest desnivell ocasionava, si anava molt ple, que el comboi hagués de parar obligant els passatgers a baixar i, fins i tot, empènyer per poder reprendre el camí”

de la Comunitat Càntut, col·lectiu estretament vinculat al projecte.

La col·lecció de capsetes de música del Càntut va néixer amb la voluntat de ser una eina més de difusió de cançons tradicionals, mantenir viu aquest repertori i seguir impulsant moments per cantar en comunitat. A més d'*El tren Pinxo de Banyoles*, també està disponible *El general Bum-Bum*, de Joan Llongueres, i es poden aconseguir a la botiga en línia (ww.cantut.cat) i, durant els esdeveniments del projecte Càntut, a la parada de marxandatge, on també es poden adquirir llibres, discos, bosses i mantes relacionades amb el projecte.

Compra el marxandatge del projecte a www.cantut.cat

Capseta de música 1
El general Bum-Bum

Capseta de música 2
El tren Pinxo de Banyoles

Disc Vega, de Paula Grande i Anna Ferrer

Disc Càntut, de Belda & Sanjosex

Disc Beget. Cançons de la tradició oral recollides per Kristin Müller (Fonoteca de Música Tradicional Catalana)

Manta del Càntut

Bossa del Càntut

Bossa d'El general Bum-Bum

Llibre Càntut. Les cançons de tradició oral a través de la percussió corporal, de Santi Serratosa

Sopars per cantar, a l'Hostal Càntut

Amb l'objectiu de recuperar i reinventar la vella pràctica de cantar en comunitat en hostals i tavernes, aquest juliol ha tingut lloc la tercera edició de l'Hostal Càntut. Emmarcats en la celebració del centenari de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, els sopars per cantar han tingut lloc entre el 6 i el 15 de juliol a Can Selvatà de Cornellà del Terri i han comptat amb la participació de Lo Barber amb Jaume Arnella, Germà Negre, Pep Gimeno Botifarra, Betzuca i el tradicional Sopar de cantadors i cantadores dinamitzat per Gemma Pla. Sis sopars per cantar que han explorat el repertori de cançons satíriques, polítiques, obscenes i provocatives del repertori de tradició oral i han permès el cant col·lectiu dels presents.

L'Hostal Càntut arriba a la Fira Mediterrània de Manresa

El projecte *Càntut. Cançons de tradició oral* s'ha unit a la Fira Mediterrània de Manresa per presentar l'Hostal Càntut a la Fira. Del 6 al 9 d'octubre, la capital del Bages ha acollit quatre dinars per cantar, amb les actuacions de Quedem en Paus, Carles Belda, Betzuca i Julivert, i la dinamització de membres del grup Germà Negre i de l'organització del Càntut. Els dinars per cantar, que s'emmarquen en el centenari de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, han comptat amb artistes vinculats a la música tradicional que, fugint del seu format habitual de concert, han combinat peces populars i tradicionals amb el seu repertori. Els àpats han tingut lloc a les 2 del migdia al Restaurant Glaç, amb totes les entrades exhaurides.

Lo Barber de l'Alguer, a Catalunya

Amb motiu de la participació d'Àngel Maresca *Lo Barber* a l'Hostal Càntut, des del projecte s'ha organitzat una petita gira durant el mes de juliol pel territori català que l'ha portat a Tarragona i al Festival de Llegendes (Sant Martí de Tous). *Lo Barber* és un referent de la música popular algueresa i catalana que s'ha fet un nom gràcies a la seva particular afició de cantar mentre talla cabells a la seva barberia situada al centre històric de l'Alguer (Sardenya).

El projecte Càntut participa al V Foro Cultura y Ruralidades a Astúries

El projecte *Càntut. Cançons de tradició oral* ha participat al V Foro Cultura y Ruralidades, que ha tingut lloc a principis de juny a Navia (Astúries). El responsable del projecte Francesc Viladiu ha format part de la conversa "Nuevos y renovados tiempos para el folklore y la música de raíces", amb l'etnomusicòleg Llorián García-Flórez, i ha explicat les bases del projecte Càntut en la cinquena edició d'aquest esdeveniment centrat en l'anàlisi i debat sobre l'ecosistema cultural de diversos territoris rurals.

Paula Grande i Anna Ferrer, en directe

Torelló, l'Estartit o la Granadella són algunes de les poblacions que han pogut veure enguany l'espectacle *Vega*, de Paula Grande i Anna Ferrer. Durant la tardor, el projecte també fa parada a Barcelona, dins la programació Barcelona Districte Cultural: Centre Sant Pere (divendres 28 d'octubre), Centre Cívic Can Deu (9 de novembre), Centre Cívic El Coll-La Bruguera (11 de novembre), Centre Cultural Albareda (25 de novembre), Centre Cívic Vil·la Urània (dissabte 26 de novembre) i Centre Cultural La Farinera del Clot (10 de desembre). Amb l'objectiu de visibilitzar i donar veu a les mares, filles, nenes i joves de generacions passades, el disc enllaça tradició i modernitat, amb cançons inspirades en el repertori de músiques de tradició oral de les comarques gironines, recollides al cançoner del Càntut.

Canti: vesprada de cançons tradicionals a Illa

El 12 de novembre, el projecte *Càntut. Cançons de tradició oral* ha organitzat una jornada de cançó tradicional a Illa (Rosselló). Una vesprada amb actuacions, cantades populars, glosa i presentacions, entre d'altres, per generar sinergies en l'àmbit de la cultura popular i de la tradició oral a banda i banda del Pirineu. La jornada s'ha programat a l'espai de La Fàbrica (C/ de la Neu, Illa), i compta amb noms com Grup dels amics del cant, Ramon Gual, Jaume Arnella o el Casal de Perpinyà, entre d'altres. La proposta és gratuïta i oberta a tothom.

